

Fotó: Bach Máté

„Milyen távol vagyunk egymástól”

Turi Timea költővel beszélget Szarka Károly

Nehéz összehangolni, hogy anya, költő, irodalmár vagy és a Magvető szerkesztőjeként dolgozol? Ez mindennapos harc? A családot és a szerkesztőségi munkád mellett mennyire írodik lassabban egy kötet, mint korábban?

A harcok a lehető leghétköznapi szinten zajlanak: elérem-e a buszt, be tudok-e vásárolni hazafelé menet babakocsival. Nem gondolom, hogy ez rossz lenne. Ez az élethelyzet, amiben most vagyok, nem von el energiákat az irodalmi alkotástól, inkább témát nyújt. Mindenki azt az élethelyzetet alapul véve ír, ami adatik neki. Nem akarom magam sajnáltatni. Ha sok dolgot csinálsz, az azért jó, mert az egyikben kipihened a másikat. Ennek a kötetnek az anyaga főleg azalatt a két év alatt íródott, amíg otthon voltam a kisfiammal. Bizonyos szempontból könnyebb is volt. Kismamának lenni

elfoglalt dolog, ez egy 24 órás munka, ugyanakkor alkalmas lehet átgondolni bizonyos dolgokat, amik meg tudnak jelenni a versekben, vagy segíthetnek a versek írásában. Az életritmusom biztos meghatározza, hogy mit írok. Egy ilyen életritmus mellett a vers az a műfaj, ami a legkönnyebben jön, mint kifejezési mód, mert sokáig lehet fejben, koncentráltan dolgozni. Valószínűleg ez a kisgyerekes élet a nagyobb terjedelmű prózaírásnak kevésbé kedvez.

A nemrégiben megjelent könyved, *A dolgok, amikről nem beszélünk személyes hangvételű kötet, amitől nem is akartál elzárkózni. Az önirónia tudatosan oldja a komoly mondani-valót, vagy ilyen alkat vagy?*

Nem tagadom, hogy személyes, szeretem a személyességet az irodalomban olvasóként is, íróként is, ugyanakkor inkább egyfajta kategóri-

aként használnám, és nem életrajzi vonatkozásban. Személyes könyv, de nem az én személyem személyessége, hanem élethelyzetek személyessége, adott esetben mások által látottakat és átélteket próbáltam láthatóvá és átélhetővé tenni. Szóval inkább olyan könyv, ami a különböző személyességek közötti közösség lehetőségét próbálja megteremteni, és lehet, hogy ez összefüggésben van azzal, hogy ironikus egy-egy vers hangvétele. Az, hogy az ember a saját életére rátekinthet, vagy valaki más életére rálát, a megértési folyamatok, amelyek egy-egy ilyen találkozáskor létrejöhetnek, azok mindig megmutatják, hogy milyen távol is vagyunk egymástól, vagy önmagunktól.

A könyvbemutatódon szóba került Petri György, Rakovszky Zsuzsa és Kemény István hatása, sőt még Szép Ernő is. Nagyon fiatalon kezdted el

írni, első köteted kamaszkorodban jelent meg. Az olvasmányok vagy egyéb élmények indítottak el a pályán?

Hatalmas cezúra van a gyerekkori és felnőttkori írásaim között. A gyerekkori írások jó esetben megvan a magabája, de amit az ember felnőttkorában ír, arra már nincs mentség. Én egy-két rövid idézet erejéig integrálom az akkori verseimet az új kötetembe. Azt, hogy gyerekkoromban megjelent egy könyvem, sokkal inkább az önkifejezés motiválta, mint az olvasmányélmények. Utána évekig minden akartam lenni, csak irodalommal nem szerettem volna foglalkozni. Később tértem vissza, de egészen máshogyan. Egy gyerek nem is olvas, sokkal szenuálisabban alkot. A gyerekrajzokra sem a múzeumban látottak hatnak, hanem az, hogy a gyerek mit lát maga körül.

Felnőttkori köteteidre viszont biztos hatással volt irodalmári tevékenység is.

Mindenképpen. A Jönnek az összes férfiakon látszott, hogy az írása közben sokat foglalkoztam irodalomelméleti szövegekkel. Ezen a könyvön inkább az látszik, hogy a pelenkázás volt a háttértevékenység. De mindkettőt feldolgozni intellektuális munka.

Melyik vonalat szeretnéd továbbvinni?

Biztos nem tudom megtagadni, hogy sok munkaórát töltöttem el irodalomtudományos szövegek megírásával, ez biztos alakítja az embert, de ugyanúgy alakítják a hétköznapi tapasztalatok, a játszótéren eltöltött idő is. És ha a versek szempontjából nézzük, biztos, hogy egyre fontosabb számomra az, hogy egyfajta gondolati igényességet nem háttérbe szorítva, de érthető legyen, amit írok. Az ember egy idő után közérthetőségre vágyik, miközben mindennapi tapasztalatom, hogy

ez nem egy egyszerű kommunikációs forma. Nem biztos, hogy mindig úgy érti az olvasó, ahogy az író szeretné – ez nem feltétlenül baj, de nagyon szeretném, ha valahogy értenék.

Szűcs Teri szerint a „dolog” szó kötetcímben való szerepeltetése bátor dolog. Szerintem viszont lehet játék, vagy akár ügyes marketingfogás – a gyanútlan olvasó azt gondolhatja, hogy itt tabudöntögetés lesz, miközben erről szó sincs.

A címadás sokkal hétköznapibb dolog annál, mint amilyenek tűnik: nekem fontos volt, hogy hosszú legyen, és ez a címe az egyik versnek is, amit címadónak választottam. De nyilván van ebben egy játék, egy dupla csavar, mintha a dolgok ki lennének mondva, pedig valóban nincsenek. Kíváncsi leszek, ki hogy reagál ezekre a versekre. Engem szórakoztatnak a különböző reakciók. A borító hátoldalán olvasható idézetre jöttek olyan visszajelzések, hogy nemcsak a nőknek, hanem a férfiaknak is vannak olyan történeteik, amiket nem mesélnek el.

A férfi és nő közötti különbségekkel tudatosan játszanak a versek?

Igen, ez tudatos játék, vagy inkább rájátszás ezekre a kategóriákra. Nem én beszélek a nőről és a férfiról, ezt a nyelv csinálja. Amikor arról beszélünk, hogy a férfiak nem tudják használni a mosógépet, vagy hogy a nők mindig lassan készülődnek, az általánosítás, mégis használjuk a mindennapokban. Én csak élesítem ezeket, nem függetlenül a mindennapi használatától. Képeket csinállok ezekből a kategóriákból. Ez témája a verseknek, nem akarom letagadni. Magamat nem nevezném női költőnek vagy költőnőnek, de a legkisebb gyomörgörcsöt sem okozza bennem, ha valaki

ezt mondja rám. Vannak, akikben igen, és azt is megértem, miért. Ez is generációs kérdés.

A Dal az emancipációról című versben is általánosítasz, amikor arról írsz, hogy a férfiak politizálnak, a nők pedig unják ezt.

Mindaz, amit közéleti beszédnek nevezünk, nem feltétlenül csak a férfiak terepe, de alapvetően férfibeszéd. Nem arról van szó, hogy a nők más válaszokat adnak, amikor társadalmi kérdésekről beszélnek, hanem a női kérdések mások. És most megint általánosítok. Családon belül egy hagyományos munkamegosztásban más dolgokra helyeződik a hangsúly. Ezekből a patriarchális elemekből sokkal többet őrzünk, mint amennyit gondolnánk. Ha a női beszéd lehetőségeivel kísérletezek, akkor nem a férfi közbeszéd által feltett kérdésekre akarok női választ adni, hanem női kérdéseket akarok feltenni. Petőcz András a lelkemre kötötte, hogy mindenképpen kérdezzem meg: az ő írói alteregója, Mecseki Rita Eszter költészete szerinted női költészet?

Nem a költő nemétől függ, hogy a költészete női költészet-e. Egy férfi is írhat női verseket. Ezzel összefügg, hogy ha egy nő ír szerelmes verset egy férfhoz, az azért érdekes, mert nincs irodalomtörténeti hagyománya. Heteroszexuális nőként hasonló írói problémáid vannak, mint egy homoszexuális férfinak. Nádasdy Ádám és Gerevich András szokott érdekeseket mondani ebben a témában. Az írás szempontjából fontosabb, hogy hogyan tudunk megfogni egy tárgyat, mint az, hogy kik vagyunk mi.